

Decyzja
Prezydium KK
nr 116/21

ws. propozycji celów krajowych do roku 2030 dla Polski w ramach celów głównych Planu działania Europejskiego Filara Praw Socjalnych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” krytycznie ocenia przedstawione założenia. W szczególności nie podziela propozycji w zakresie celu zatrudnieniowego i celu związanego z ograniczeniem ubóstwa. Dokument zawiera odniesienie do trzech celów podstawowych określonych na Szczycie Społecznym w Porto: wskaźnik zatrudnienia, wskaźnik uczestnictwa dorosłych w kształceniu ustawicznym, wskaźnik redukcji zagrożenia ubóstwem.

Wskaźnik zatrudnienia: Cel pierwszy – Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 78% w 2030 roku.

W ocenie NSZZ „Solidarność” cel określony jest zbyt mało ambitnie. W towarzyszącym dokumencie (*Note for EMCO and SPC*) wyraźnie wskazuje się, że sam fakt dobrych wyników w chwili obecnej nie powinien przesądzać o automatycznym przyjęciu wskaźnika okołounijnego jako punktu docelowego. Winien być przyjęty wskaźnik bardziej ambitny. Przy celu określonym na poziomie 78% jego realizacja nastąpi automatycznie (ze względu na wzrost gospodarczy) i tylko całkowicie nieprzewidywalne w chwili obecnej zdarzenia (na przykład kompletna utrata stabilności geopolitycznej) mogłaby zagrozić jego osiągnięciu. Cel powinien być określony tak aby wymagał podjęcia określonych, aktywnych działań związanych w Polsce przede wszystkim z:

- aktywizacją zawodową osób z niepełnosprawnościami,
- większej aktywizacji osób starszych w tym osób, które posiadają już powszechny wiek emerytalny.

Działania te powinny być związane przede wszystkim z postępowaniem w zakresie ochrony zdrowia, dostępem do rehabilitacji oraz większym wsparciem pracodawców ze środków publicznych w podejmowaniu działań związanych z poprawą ergonomii stanowisk pracy i dostosowywaniem ich do potrzeb pracowników starszych/pracowników z niepełnosprawnościami. Prezydium KK wnioskuje o ponowne przeanalizowanie możliwości jego podniesienia.

Wskaźnik uczestnictwa dorosłych w kształceniu ustawicznym – Cel drugi 51, 7% wszystkich osób dorosłych uczestniczy każdego roku w szkoleniu.

Związek podziela stanowisko strony rządowej, że osiągnięcie tego wskaźnika będzie wyjątkowo trudne. Tak więc określenie go na poziomie wskazanym w dokumencie wydaje się adekwatne.

NSZZ „Solidarność” jednak wyraźnie podkreśla kwestię zasadniczą: nie akceptujemy metodologii zaliczania różnych form aktywności do aktywności w ramach kształcenia ustawicznego jaka zaproponowana została w ostatnim badaniu Bilansu Kapitału Ludzkiego. Zaliczenie nieokreślonych działań z zakresu „uczenie się z programów telewizyjnych, radiowych” czy „uczenie się od członków rodziny lub wspólnie z nimi” powoduje, że otrzymany wynik jest dużo lepszy, ale w żaden sposób nie odzwierciedla obrazu udziału osób dorosłych w podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności (porównaj https://en.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/3-BKL-Uczenie-sie-doroslych_ostateczny.pdf (str. 34)) Jest oczywiste, że nie wyłącznie formalne sposoby nauki powinny być brane pod uwagę. Prezydium KK uważa jednak, że zaprezentowana w ostatniej edycji Bilansu Kapitału Ludzkiego metodologia nastawiona jest na zawyżanie wskaźników. Przykładowo: kontrowersyjne jest zaliczanie obowiązkowych szkoleń, które odbywa pracownik (na przykład z zakresu BHP) gdyż zupełnie inne są cele tych szkoleń – nie jest ich podstawowym celem rozwój i nabycie nowych kompetencji. Niepokojąco dla Związku brzmią wyjaśnienia zasugerowane w opiniowanym dokumencie, że zmiana metodologii badania pozwoli na uzyskanie określonych (lepszyc) wyników. Niski udział dorosłych Polaków w kształceniu ustawicznym wynika z bardzo licznych czynników od społeczno – kulturowych po ekonomiczne. Przykładowo model gospodarczy, z którym w Polsce mamy do czynienia w dużej mierze cały czas bazuje na niskich kosztach pracy, a co za tym idzie daje to pracodawcom niski bodziec do inwestowania w nowe technologie i rozwiązania na rzecz podnoszenia i zmiany kwalifikacji pracowników.

Potrzebna jest poważna dyskusja o roli urlopu szkoleniowego, prawdziwym wsparciu publicznych służb zatrudnienia, dyskusji z uczelniami wyższymi na temat bardziej elastycznych form studiów podyplomowych, znalezienia rozwiązań w zakresie sektorowych funduszy szkoleniowych.

Wskaźnik redukcji zagrożenia ubóstwem -Cel 3 Ograniczenie zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o 15% do 2030 roku.

Założony dla Polski cel jest mało ambitny, biorąc pod uwagę założenia polityki społecznej państwa oraz planowanej polityki ochrony najmniej uposażonych pracowników (Polski Ład). Skoro według prognoz AROPE (At risk of poverty or social exclusion rate – Wskaźnik zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym) przewidywana liczba osób

zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym spadnie w 2030 r. o 2,735 mln dla ogółu społeczeństwa, natomiast dla dzieci spadek ten wyniesie prawdopodobnie 243 tys., to cel 1,5 mln wydaje się nie tylko mało ambitny, ale wręcz kuriozalny.

Aby osiągnąć ambitne cele należy przyspieszyć prace nad urealnieniem wysokości wsparcia dla osób wychowujących samotnie dzieci (zasiłki alimentacyjne), wdrożyć postulowany od lat system waloryzacji minimalnych świadczeń emerytalno-rentowych, adekwatnej do dynamiki wzrostu cen dla gospodarstw najuboższych, podwyższyć stawki zasiłków dla bezrobotnych, które dzisiaj nie odzwierciedlają utraconych dochodów. Należy także przywrócić znaczenie zasiłków rodzinnych, których system od lat staje się marginalizowany pod szyldem wdrażanych powszechnych świadczeń na rzecz rodziny. Należy zauważyć, że przekazywanie wsparcia rodzinom, dla których dodatkowe kwoty nie zmieniają znacznie poziomu ich dochodu aktualnie dzieje się kosztem rodzin słabszych i mniej zaradnych poprzez ograniczanie dostępu do systemu świadczeń rodzinnych (ponowne zamrożenie wysokości świadczeń i kryteriów dochodowych do nich uprawniających na kolejne 3 lata).

Jeśli przyjmimy jedynie umiarkowane założenia, jak opisane jest to w opiniowanym dokumencie, będzie to miało istotny wpływ na politykę socjalną rządu, jak choćby tłumienie wzrostu kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń socjalnych z pomocy społecznej czy dalsze marginalizowanie świadczeń rodzinnych.

Ponadto, niezależnie od prac dotyczących polskich wskaźników w trzech celach wynikających ze Szczytu Społecznego w Porto NSZZ „Solidarność” domaga się od strony rządowej podjęcia pilnych działań w zakresie:

- określenia czy polskie prawo i praktyki są zgodne z całością postanowień Europejskiego Filaru Praw Socjalnych;
- przedstawienia harmonogramu całościowego jego wdrożenia na podstawie konkretnych postępowania (z określeniem ram czasowych), które powinny zostać podjęte.

Brak takich kroków uniemożliwia podjęcie niezbędnej dyskusji dotyczącej kompleksowej strategii wdrażania Europejskiego Filaru Praw Socjalnych. Potrzeba pracowania tego typu „map drogowych” jest szczególnie widoczna w obecnej fazie wychodzenia ze skutków epidemii COVID - 19.

Gdańsk, 31 sierpnia 2021 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek